

Bedrijven krijgen meer maatwerkmogelijkheden

Nieuwe richtlijn voor bodem- bescherming

Op 2 april 2012 is de nieuwe Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB) gepubliceerd. Deze geactualiseerde versie is beter toepasbaar en biedt meer mogelijkheden tot maatwerk. Fred Mudde van Agentschap NL, Jenda Horák van FOCWA en Marcus van Zutphen van Shell waren nauw betrokken bij de totstandkoming. Zij vertellen over de nieuwe richtlijn.

Door: Laura Vening

Over de auteur:

Laura Vening heeft dit artikel geschreven in opdracht van Agentschap NL

Bedrijven die werken met stoffen die de bodem of het grondwater kunnen verontreinigen, zijn verplicht het nodige te doen om dit risico tot een verwaarloosbaar niveau te brengen. De NRB helpt daarbij. De richtlijn bevat een bodemrisico-checklist (BRCL) waarmee een bedrijf kan bepalen wat het bodemrisico is van bepaalde activiteiten. Bovendien maakt de BRCL duidelijk welke maatregelen en voorzieningen je kunt inzetten om een verwaarloosbaar bodemrisico te bereiken. Denk bijvoorbeeld aan het aanbrengen van een vloestofdichte vloer of lekbakken.

GRONDIGE EVALUATIE

In 1997 werd de eerste NRB gepubliceerd, die in 2001 een update kreeg. Deze versie is nu geheel vernieuwd na een uitgebreide evaluatie. “Die evaluatie zijn we gestart in 2007”, vertelt Fred Mudde, projectleider vernieuwing NRB bij Agentschap NL. “We hebben overheid en bedrijfsleven gevraagd naar hun mening en ervaringen. Daaruit bleek dat alle partijen de NRB als instrument waarderen. Maar zij noemden ook een aantal knelpunten. Zo gaven velen aan dat de NRB niet aansloot bij nieuwe wet- en regelgeving, met name het Activiteitenbesluit, met algemene milieuregels voor bedrijven. Ook kwam naar voren dat een aantal zaken niet helder beschreven was. Daardoor waren er interpretatieverschillen mogelijk, met discussies tussen overheid en bedrijfsleven als gevolg. Verder noemden de betrokkenen het gebrek aan maatwerkmogelijkheden als groot minpunt.”

DISCUSSIE OVER REVISIE

De evaluatie maakte duidelijk dat een vernieuwing van de richtlijn noodzakelijk was. Een werkgroep onder voorzitterschap van Fred Mudde ging daarmee aan de slag. Circa 25 partijen werkten mee aan een volledige revisie, onder wie vertegenwoordigers van overheid en bedrijfsleven en adviseurs. Dat heeft geleid tot de NRB 2012. Jenda Horák en Marcus van Zutphen waren twee van de werkgroepleden. Horák is adviseur juridische en milieuzaken bij FOCWA (vereniging van ondernemers in het carrosseriebedrijf) en zat namens MKB Nederland in de werkgroep. Van

Zutphen is senior environmental consultant bij Shell en vertegenwoordigde namens VNO-NCW het grootbedrijf. Van Zutphen: “Met 25 verschillende meningen aan tafel waren er vaak lange discussies. Bijvoorbeeld over de definitie van verwaarloosbaar bodemrisico.” Horák vult aan: “Soms zaten we de hele dag bij elkaar om over één tot twee regels te praten.” De nieuwe NRB had dus behoorlijk wat voeten in de aarde. Maar uiteindelijk is er nu wel een richtlijn die door alle betrokken partijen wordt gedragen.

MEER MAATWERK

De NRB is allereerst gemoderniseerd en aangepast aan de laatste stand der techniek. Zo zijn de BCRL en Stoffenlijst geactualiseerd. Ook is de richtlijn afgestemd op andere wet- en regelgeving, zoals het Activiteitenbesluit, PGS (Publicatierieks Gevaarlijke Stoffen) en Europese regelgeving. “Maar het grootste winstpunt is de toevoeging van het Stappenplan en Stoffenschema”, vindt Mudde. Het Stappenplan bestaat uit zeven stappen, van het inventariseren van de activiteiten en de stoffen die daarbij aanwezig zijn tot het nemen van maatregelen voor een verwaarloosbaar bodemrisico. Die maatregelen staan beschreven in de BCRL.

De nieuwe NBR wordt gedragen door alle betrokken partijen

“Met het Stappenplan wandel je door het bedrijfspand en kun je nagaan of je als bedrijf voldoet aan de eis van een verwaarloosbaar bodemrisico”, legt Mudde uit. “Bepalend hierbij is het Stoffenschema. Dit Stoffenschema is nu in plaats van de Stoffenlijst leidend bij het bepalen welke voorzieningen en maatregelen van toepassing zijn om een verwaarloosbaar bodemrisico te bereiken. Het maakt heel goed duidelijk of er sprake is van een bodembedreigende activiteit. En of je gebruik moet maken van de standaardmaatregelen uit de BCRL of dat je kunt kiezen voor een alternatieve combinatie van voorzieningen en maatregelen.” Met

andere woorden: het is duidelijker dat maatwerk mogelijk is. Je moet voor dit maatwerk wel een aanvraag indienen bij het bevoegd gezag. Daarin moet je aantonen dat de alternatieve voorzieningen en maatregelen ook leiden tot een verwaarloosbaar bodemrisico.

Mudde: "Bepaalde categorieën stoffen die als gevaarlijk zijn aangewezen, zijn uitgesloten van maatwerk. Maar voor de andere stoffen kun je nu in plaats van een vloestofdichte vloer ook een vloestofkerende vloer kiezen, mits je dit kunt beargumenteren." Van Zutphen vult aan: "Neem toluene. Dat is bij lage concentraties niet altijd bodembedreigend. Dan heb je geen vloestofdichte voorziening nodig. Bij de oude NRB kon je in dit soort gevallen veel minder afwijken van de standaardmaatregelen". Horák verwoordt het als volgt: "Je kunt zeggen dat er eerst sprake was van: 'Geen maatwerk, tenzij ...' Nu is het eerder andersom. Je kunt altijd maatwerk toepassen, behalve bij kankerverwekkende en soortgelijke gevaarlijke stoffen."

BETER LEESBAAR

De toepasbaarheid van de NRB is door het Stappenplan en het Stoffenschema sterk toegenomen. Ook de leesbaarheid van de richtlijn is vergroot. In plaats van negen katernen zijn er nu drie delen: een introductie op de NRB en de beschrijving van het toepassingsgebied, een deel over bodemrisico's en een deel met de NRB-systematiek, met daarin de BRCL, het Stoffenschema en de Stoffenlijst. Verder is een aantal begrippen nader toegelicht, zoals bodemonderzoek en herstelplicht. En de leesbaarheid van de BCRL is verbeterd door de tabellen met voorzieningen en maatregelen te vereenvoudigen.

"Kleine ondernemers schrokken zich vroeger vaak dood als ze de NRB zagen", legt Horák uit. "Zonder adviesbureau kwamen ze er niet doorheen. De NRB is nu veel eenvoudiger in gebruik." Mudde vertelt: "Bij de oude NRB was er ook vaak discussie over welke tabel in de BCRL op welke bedrijfsactiviteit van toepassing was. Nu weet je veel beter bij welke activiteit je welke tabel met maatregelen moet hanteren. Bij een opslagtank bijvoorbeeld zie je wat er fout kan gaan en wat je daartegen moet doen: een lekbak nemen of de tank eventueel van corrosiebestendig materiaal maken."

GROTE VERANDERING

Fred Mudde is tevreden met de nieuwe richtlijn. "Ik merk dat veel mensen de maatwerkmogelijkheden als een grote, positieve verandering ervaren. De meesten zijn geneigd een bepaalde stof direct als bodembedreigend te zien. Maar bij de nieuwe NRB moet je je afvragen of dat wel zo is. Om wat voor olie gaat het? Is de stof afbreekbaar? Gaat het om een gevaarlijke stof? Men moet gaan inzien dat voor sommige stoffen niet altijd direct een vloestofdichte vloer nodig is. Wellicht zijn er andere voorzieningen mogelijk, mits deze maar leiden tot een verwaarloosbaar bodemrisico."

Ook Marcus van Zutphen is blij met de nieuwe richtlijn. "Het is een grote verbetering. Vooral door de leesbaarheid, het maatwerk en het feit dat er nu veel discussies te voorkomen zijn. Ook is de formulering van de bodemrisicofactor een belangrijk pluspunt. Zo moesten er voorheen bij een tank voorzieningen en maatregelen genomen worden omdat de tank zou kunnen gaan lekken als gevolg van corrosie, ook als de tank níet kon corroderen. Nu het

Nederlandse Richtlijn Bodembescherming 2012

- Meer ruimte voor maatwerk.
- Praktischer.
- Moderner.
- Beter leesbaar.
- Meer definities van begrippen.
- Beter afstemming op andere wet- en regelgeving.

helder is wat het beschouwde faalmechanisme is, kunnen zinloze voorzieningen en maatregelen worden voorkomen en is er ruimte voor meer gepaste voorzieningen en maatregelen. Ik zie ook nog steeds wel ruimte voor verbetering. Ik zou graag een goede risicoanalyse zien op basis waarvan de risico's en de effectiviteit van de voorzieningen en maatregelen kunnen worden bepaald. Dit is bij de nieuwe NRB niet doorgevoerd. Ook ontbreekt nog een goede onderbouwing van de kosteneffectiviteit van de voorzieningen en maatregelen, terwijl het wel een essentieel onderdeel is voor elk document met BBT, ofwel best beschikbare technieken. Wat ik me ook afvraag is hoe wij ons verhouden tot het buitenland. Moeten wij allemaal maatregelen nemen die onze concurrentiepositie belemmeren of lopen wij juist achter?"

INVULLING EUROPESE REGELS

Volgens Mudde is er geen sprake van een slechtere concurrentiepositie: "Europese regels verplichten ons bepaalde maatregelen in te voeren. Dankzij de NRB kunnen wij daaraan op een veel betere manier invulling geven dan andere landen." Horák voegt toe: "Als ik bij buitenlandse collega's over de NRB begin, kijken ze raar op. Zo'n systematiek kennen ze niet. Maar dat hoeft geen voordeel voor hen te zijn. Vaak hebben ze wel te maken met regels voor het schoonhouden van de bodem. Dat moeten ze achteraf doen, en dan heb je veel meer kosten."

Horák vindt de helderheid en leesbaarheid van de nieuwe NRB een groot voordeel. "Maar ik ben het met Van Zutphen eens dat het ook belangrijk is om naar de kosteneffectiviteit te kijken en zeker om de bodemrisico's verder uit te werken. Bovendien is het van belang om een stukje innovatie in te bouwen. Als iemand een slimme oplossing voorstelt, moet je die kunnen toetsen en eventueel kunnen opnemen als maatregel."

KLANKBORDGROEP

Inmiddels vinden er in het hele land workshops plaats over de nieuwe NRB. "Er zijn ook in-companytrainingen mogelijk", vertelt Mudde. "De deelnemers ervaren de vernieuwde richtlijn als een goede verandering. Maar er komen ook reacties als: is er een digitale versie? Mensen willen een stof kunnen invoeren, waarna je meteen ziet welke voorziening of maatregel je als bedrijf moet inzetten. Daar kunnen we in de toekomst naar kijken. Eerst gaan we een klankbordgroep oprichten. Als het bevoegde gezag niet kan beoordelen of bepaald maatwerk veroorloofd is, kunnen ze dit voorleggen aan de klankbordgroep. Hun advies kan als er landelijk draagvlak is, worden verwerkt in een volgende NRB. Want het is geen statisch document. Maar nu ben ik vooral blij dat deze NRB er ligt en breed wordt gedragen."

De nieuwe Nederlandse Richtlijn Bodembescherming is te vinden op de website van Agentschap NL: <http://www.agentschapnl.nl/content/nrb-2012>).